

Ruokaviraston maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus

KANTELU

Oikeuskanslerinvirastoon on saapunut 16.8.2024 päivätty kantelu sekä sen liitteitä täydentävä 2.9.2024 päivätty lisäkirje, jotka koskevat maa- ja metsätalousministeriön, maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah'n sekä Ruokaviraston menettelyä. Kantelijoiden mukaan ministeriö, ministeri ja Ruokavirasto eivät noudata oikeuskanslerin ratkaisua asiassa [OKV/432/10/2023](#), joka koski Ruokaviraston maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuutta.

Oikeuskansleri on 21.8.2024 lähettänyt selvityspyynnön maa- ja metsätalousministeriölle. Siinä pyydettiin ministeriötä toimittamaan kantelun tutkimiseksi tarpeellisen selvityksen. Selvityksessä tuli kiinnittää erityisesti huomiota siihen, mihin toimenpiteisiin ministeriössä on ryhdytty kyseisen oikeuskanslerin päätöksen noudattamiseksi. Lisäksi pyydettiin selvitystä siitä, millä perusteella ministeriö asetti kantelijoiden mainitsevat siirtymäajat, joilla kustannusvastaavuuden saavuttamista lykättiin.

Oikeuskansleri on niin ikään 21.8.2024 lähettänyt selvityspyynnön Ruokavirastolle. Siinä pyydettiin Ruokavirastoa toimittamaan kantelun tutkimiseksi tarpeellisen selvityksen. Selvityksessä tuli kiinnittää erityisesti huomiota siihen, mihin toimenpiteisiin Ruokavirasto on ryhtynyt kyseisen oikeuskanslerin päätöksen noudattamiseksi. Lisäksi pyydettiin selvitystä seuraavista seikoista:

- Näkemys kantelijoiden väitteestä, jonka mukaan liiketaloudellisille tililöintikoodeille kirjataan työtä harhaanjohtavasti.
- Perustelut liiketaloudellisen toiminnan alijäämäisyydelle.
- Selvitys siitä, sovelletaanko hintatukea kilpailtuihin tuotteisiin.

- Näkemys kantelijoiden väitteestä, jonka mukaan ulkopuolisen rahoituksen kohdentamisessa tapahtuu virheitä.
- Näkemys kantelijoiden väitteestä, jonka mukaan maksullisen toiminnan alijäämä johtaa henkilöstön irtisanomisiin ja lomauttamisiin.

SELVITYS

Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto ovat toimittaneet selvityksensä 14.10.2024.

RATKAISU

Tutkittavaksi ottaminen

Maa- ja metsätalousministeriön on ilmoittanut selvityksessään, että sen tietojen mukaan EU-komissiota on pyydetty tutkimaan Suomen teurastamoiden valvontamaksusäädöksiä kilpailulainsäädännön näkökulmasta. Pyyntö on esittänyt Lihakeskusliitto ry 17.10.2023 päivätyllä kirjeellä. Ministeriön tietojen mukaan EU-komissio ei ole vielä tehnyt päätöstä asian tutkimisesta tai mahdollisen tutkinnan aloittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole tietoa, että asiaa käsiteltäisiin kansallisella tasolla muussa viranomaisessa muutoksenhaun tai kantelun kohteena.

Vakiintuneen käytännön mukaan oikeuskansleri ei pääsääntöisesti puutu toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireillä olevaan asiaan. Koska tässä kantelussa tulkitaan olevan kyse laajemmasta kokonaisuudesta kuin komission mahdollisesti tutkimassa asiassa, katson, että kantelu voidaan tutkia oikeuskanslerinvirastossa.

Tässä ratkaisussa keskitytään sen tarkastelemiseen, miten maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto ovat noudattaneet oikeuskanslerin 28.9.2023 annettua ratkaisua asiassa [OKV/432/10/2023](#). Asiassa oli kyse oleellisesti samoista asioista kuin nyt tutkittavassa kantelussa. Kyseisessä ratkaisussa kiinnitin maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston huomiota valtion maksuperustelain noudattamiseen.

Taustaa

Ruokaviraston maksullinen toiminta on ollut alijäämäistä. Valtiovarainministeriö on lausunnoissaan (VN/26966/2022, 15.12.2022, VN/29934/2023, 5.12.2023), kiinnittänyt asiaan huomiota. Samoin Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on vuoden 2022 tilintarkastuksen yhteydessä kiinnittänyt huomiota Ruokaviraston suoritteiden omakustannusarvon alittavaan hinnoitteluun (Ruokaviraston maksuasetuksen lausuntopyynnön muistio, [VN/24938/2024](#)). Myös eduskunta on käsitellyt Ruokaviraston alijäämää kirjallisen kysymyksen yhteydessä ([KK 331/2024 vp](#)).

Maksuperustelain lähtökohtana on omakustannusarvoa vastaava hinnoittelu, mutta viranomaisella on harkintavaltaa määrätä maksu perittäväksi myös tästä poiketen. Suoritteen omakustannusarvosta poikkeavan hinnoittelun on kuitenkin täytettävä maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset ja tehtävä läpinäkyvästi.

Ratkaisussa [OKV/432/10/2023](#) katsoin, että ainakin maksuasetuksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyt isojen teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihintarkastus- ja valvontamaksut oli hinnoiteltu kustannusvastaavuuden alittaan ilman, että sääntely olisi perusteltavissa maksuperustelain 6 §:n 3 momentin nojalla. Kyseisten lihintarkastus- ja valvontamaksujen hinnoittelu alle omakustannusarvon ei ollut perusteltavissa myöskään Euroopan unionin valvontasetuksen säännöksillä. Perustuslain 107 §:stä seuraa, että maksuasetusta ei saa soveltaa niiltä osin kuin se on ristiriidassa maksuperustelain kanssa. Pidin ratkaisussa tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriö ryhtyy toimiin maksuasetuksen muuttamiseksi maksuperustelain mukaiseksi mahdollisimman pian ja viimeistään vuoden 2024 alussa voimaan tulevan uuden maksuasetuksen yhteydessä.

Samassa ratkaisussa arvioin, että osa maksuasetuksen 6 §:ssä säädetyistä muista maksullisista suoritteista oli alihinnoiteltuja. Vaikka viranomaisella on hinnoittelussa harkintavaltaa ja liiketaloudelliset eläintautien laboratoriotutkimukset on hinnoiteltu alle omakustannusarvon valtion talousarviosta myönnetyn hintatuen vuoksi, maksullinen toiminta tulisi hoitaa kokonaisuudessaan kannattavuusvaatimuksen mukaisesti. Pidin tärkeänä, että Ruokavirasto ryhtyy suunnitelmallisiin toimenpiteisiin liiketaloudellisten suoritteiden hinnoittelemiseksi kannattavuusvaatimuksen edellyttämällä tavalla.

Säännökset

Perustuslain 107 §:ssä säädetään siitä, että jos asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion maksuperustelain (150/1992, jäljempänä maksuperustelaki) 1 §:n 1 momentin mukaan valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään tässä laissa. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan, jos muulla lailla tai laissa olevan valtuutuksen nojalla annetaan tästä laista poikkeavia säännöksiä, noudatetaan niitä tämän lain sijasta.

Maksuperustelain 6 §:n 1 momentin mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonais-

kustannusten määrää (omakustannusarvo). Pykälän 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyiltä ryhmältä perittäväksi suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

Maksuperustelain 7 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden hintojen alentamiseksi.

Maksuperustelain 8 §:n (348/1994) 1 momentin mukaan siitä, mistä päätöksestä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella ja mitkä hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein, säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä päätöksestä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä päätöksen omakustannusarvosta poiketen. Pykälän 3 momentin mukaan ministeriö päättää näistä asioista.

Valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 1 §:n 1 momentin mukaan suoritteiden omakustannusarvoon eli suoritteiden tuottamisesta aiheutuneisiin kokonaiskustannuksiin luetaan suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien erilliskustannusten lisäksi suoritteiden tuottamisen aiheuttama osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista valtion viranomaisen yhteiskustannuksista. Valtiokonttori voi pykälän 2 momentin (698/2013) mukaan antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä suoritteiden omakustannusarvon laskemisesta ja maksullisen toiminnan kustannusvas-
taavuuslaskelman laatimisesta.

Elintarvikelain (297/2021) 10 luvussa säädetään maksuista. Elintarvikelain 71 §:n 1 momentin mukaan valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamista toimenpiteistä peritään maksu, jollei valtion maksuperustelaissa muuta säädetä. Maksullisuuden ja maksun määrän perusteista säädetään mainitussa laissa. Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan 1) alentaa pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastus- ja valvontamaksuja enintään virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan unionin valvonta-asetuksen¹ liitteen IV II luvussa säädetylle tasolle; ja 2) antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin valvonta-asetuksen 79–82 artiklassa edellytetyistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä.

Euroopan unionin valvonta-asetuksen 79 artiklassa säädetään pakollisista maksuista. Artiklan

1 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on perittävä maksuja virallista valvontaa varten. Maksut vastaavat joko jäljempänä olevan 82 artiklan 1 kohdan mukaisesti laskettujen kustannusten tasoa (a alakohta) tai liitteessä IV säädettyjä määriä (b alakohta). Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat liitteessä IV olevassa II luvussa tarkoitettujen toimien kohdalla vähentää puolueettomin ja syrjimättömin perustein maksujen määrää ottaen huomioon muun muassa tuotannoltaan pienten toimijoiden edut (a alakohta).

Euroopan unionin valvonta-asetuksen liitteen IV II luvussa säädetään teurastamoissa, leikkaamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa suoritetusta virallisesta valvonnasta ja maidontuotannon virallisesta valvonnasta sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisesta ja markkinoille saatamisesta perittävistä maksuista.

Asiassa on käsiteltävänä myös Ruokaviraston maksullisista suoritteista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1248/2023, maksuasetus), jonka voimassaolo päättyy 31.12.2024.

Arviointi

Maa- ja metsätalousministeriön toiminta

Kantelijoiden näkemys on, että vuoden 2024 maksuasetus ei ole kustannusvastaava, sillä se sisältää maksuperustelain vastaisia siirtymäaikoja, joita on perustelumuistiossa perusteltu kohtuullisuusperusteella.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa selvityksessään, että voimassa olevalla maksusetuksella suoritteiden hinnat on päivitetty vastaamaan vuoden 2024 kustannustasoa, lukuun ottamatta 3 §:ssä mainittuja maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joiden maksut poikkeavat valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin nojalla (yhteiskunnallinen hyöty eläinten terveydenhuollossa ja eläintautien torjunnassa) omakustannusarvosta.

Poikkeuksen muodostavat myös tietyt suoritteet, joiden korotuksilla katetaan vain noin puolet kustannusvastaavuuden edellyttämästä korotuksesta. Tämä menettely on valittu tilanteissa, joissa kertakorotus olisi ollut huomattavan suuri. Näitä kustannusvastaavuuden alittavia suoritteita on osassa elintarvikkeiden vierasaineiden ja jäämien valvonnan, elintarvikkeiden viennin, luonnonmukaisen tuotannon, rehujen, lannoitteiden, Suomen eläintautitilanteen, metsänviljelyaineiston, siemenperunan ja varmennetun kasvintuotannon suoritteissa.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lisäksi, että muiden kuin maksuasetuksen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihintarkastukseen ja valvontaan liittyvien maksujen suuruudesta päättää Ruokavirasto maksuperustelain 9 §:n mukaisesti. Ministeriö on yhteistyössä Ruokaviraston sekä alan keskeisten toimijoiden kanssa käynnistänyt

hankkeen, jonka päätavoitteina on selvittää ja analysoida sianlihintarkastusmaksujen (post mortem -tarkastus) muodostumista ja eroavaisuuksia eräissä Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Tarkoituksena on tuottaa vertailukelpoista tietoa maksukäytännöistä, operatiivisten ja yleiskustannusten eroista sekä hintaerojen syistä, kuten subventiot ja erilaiset laskutavat, EU:n eri jäsenvaltioissa. Tämä tieto auttaa kehittämään lihintarkastustoimintaa ja parantamaan kustannustehokkuutta elintarvikealalla Suomessa.

Ministeriö toteaa myös, että pienteurastamoilta ja riistan käsittelylaitoksilta perittävät lihintarkastus- ja valvontamaksut ovat ministeriön näkemyksen mukaan tällä hetkellä vähintään Euroopan unionin valvonta-asetuksessa ((EU) 2017/625, liite IV, luku II) ja elintarvikelain 71 § 2 momentin 1 kohdassa säädetyn tason mukaisia.

Ministeriö ilmoittaa olevansa sitoutunut toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta kustannusvastaavuus voidaan saavuttaa mahdollisimman nopeasti ja kestävästi. Ministeriö seuraa vuosittain Ruokaviraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta muun muassa maksuasetus- ja talousarviovalmistelun ja tilinpäätöksestä tehtävän kannanoton valmistelun yhteydessä sekä tarvittaessa ministeriön ruokaosaston ja Ruokaviraston yhteisissä talouspalaverissa. Seurannasta saadut tiedot on tarkoitus ottaa huomioon maksuasetuksen valmistelussa. Tarkoituksena on, että maksujen tasoa suhteessa toteutuneeseen kustannusvastaavuuteen arvioitaisiin vuosittain yhdessä Ruokaviraston kanssa mahdollisia toimenpiteitä varten.

Kaiken kaikkiaan vaikuttaa siltä, että maa- ja metsätalousministeriö on ryhtynyt toimenpiteisiin ratkaisun [OKV/432/10/2023](#) johdosta. Selvityksen perusteella ministeriö ylläpitää kuitenkin yhä erinäisiä poikkeuksia kustannusvastaavuudesta maksuasetuksen 3 §:n maksullisten julkisoikeudellisten suoritteiden kohdalla. Osaa näistä kustannusvastaavuuden alittavista suoritteista perustellaan maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa säädetyn yhteiskunnallisen hyödyn nojalla (yhteiskunnallinen hyöty eläinten terveydenhuollossa ja eläintautien torjunnassa). Nähdäkseni perustelu on asianmukainen ja ministeriö on selvityksessään osoittanut sille maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaisen syyn.

Lisäksi kustannusvastaavuudesta poiketaan osassa elintarvikkeiden vierasaineiden ja jäämien valvonnan, elintarvikkeiden viennin, luonnonmukaisen tuotannon, rehujen, lannoitteiden, Suomen eläintautitilanteen, metsänviljelyaineiston, siemenperunan ja varmennetun kasvintuotannon suoritteissa. Ministeriön perustelu tälle menettelylle on se, että kertakorotus olisi ollut huomattavan suuri. Menettelyn laillisuutta arvioitaessa on otettava huomioon maksuperustelain 6 §:n 3 momentin laaja sanamuoto ja viranomaisen harkintavalta. Nähdäkseni porrastettua, vuosi kerrallaan tapahtuvaa maksujen nostamista ei itsessään voida pitää säännösten vastaisena. Kiinnitän kuitenkin ministeriön huomiota siihen, että ministeriön harkintavalta ei ole rajaton. Maksuperustelain 6 §:n 3 momentti muodostaa poikkeuksen, jota on syytä tulkita suppeasti.

Laissa määriteltynä erityisenä syynä ei voida vuodesta toiseen pitää sitä, että kertakorotus edellyttäisi suurta korotusta.

Ministeriön perusteluissa todetaan, että korotukset on määritelty kohtuullisuuden perusteella, jotta erityisesti merkittävien maksujen korotusten kohteena olevien toimijoiden taloudellista rasitusta voidaan lieventää. Maksuasetuksen liitteessä korotukset on porrastettu siten, että yli 50 prosentin korotukset on jaettu kahdelle vuodelle, jolloin niiden vaikutus jakautuu pidemmälle ajanjaksolle. Ministeriö arvioi porrastuksen vaikutuksen olevan vähäinen maksullisen toiminnan tulokertymään nähden. Ministeriön näkemyksen mukaan maksujen asteittainen korottaminen on ollut perusteltua, sillä se huomioi laajemmat yhteiskunnalliset vaikutukset ja maksurasituksen hallittavuuden.

Kiinnitän tältä osin ministeriön huomiota siihen, että maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mahdollistamaa poikkeamista ei ole säädöksessä perusteltu kohtuullisuudella taikka maksurasituksen hallittavuudella. Ministeriön tulee huolehtia siitä, että se soveltaa vain sellaisia kustannusvastaavuuden poikkeamisesta mahdollistavia perusteita, jotka on laissa säädetty.

Vuonna 2025 voimaan tulevan maksuasetuksen valmistelussa ministeriön on harkittava tarkasti sitä, mitkä maksut voivat poiketa omakustannusarvosta maksuperustelain 6 §:n 3 momentin perusteella. Tavoitteena tulee olla kustannusvastaavuus. Riittävää ei esimerkiksi ole pelkästään se, että vuoden 2025 maksuasetukseen tehdään yleiskorotus, joka noudattaa yleistä kustannustason nousua.

Yhdyn kantelijoiden näkemykseen siitä, että Ruokaviraston ei tule noudattaa maksuasetuksen säännöksiä siltä osin, kun ne ovat lain vastaisia. Huomionarvoista on, että perustuslain 107 § ei sisällä ilmeisyysvaatimusta, vaan viranomaisen on jätettävä asetuksen tai muu lakia alemmanasteisen säädöksen säännös soveltamatta, jos se on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa.

Ruokaviraston toiminta

Ruokaviraston selvityksessä käy ilmi, että myös siellä on ryhdytty toimenpiteisiin Ruokaviraston vastuulla olevissa asioissa. Selvityksessä todetaan muun muassa, että virastossa on ollut käynnissä maksullisen toiminnan hanke, jossa kehitetään koko viraston maksullista toimintaa. Pidän sinänsä hyvänä, että tällaisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mutta hankkeen aikataulu ja konkreettinen hyöty jäävät selvityksen perusteella jossain määrin epäselviksi.

Ruokavirasto ilmoittaa selvityksessään, että se on maksullisten suoritteiden osalta vuoden 2024 maksuasetuksen korotusten lisäksi omalla päätöksellään jo 19.4.2023 korottanut suurten teurastamoiden lihan tarkastuksen maksuja 1.6.2023 alkaen siten, että tulokertymä on kasvanut yhteensä 1,0 milj. eurolla.

Ruokaviraston selvityksessä todetaan myös, että liiketaloudelliset suoritteet on ohjeistettu laadittamaan 1.1.2024 alkaen julkaistuu hintaan vähintään kustannusvastaaviksi, jonka lisäksi piti tehdä 5 % korotus. Hintoja tarkasteltiin jälleen keväällä 2024, jolloin ohjeistettiin korottamaan alijäämäiset liiketaloudelliset hinnat vähintään kustannusvastaaviksi. Seuraavan kerran hintoja tarkastellaan vuodenvaihteessa 2024/2025. Näiden edellä mainittujen toimien jälkeen liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus nousi vähintään 100 %:iin, mikäli hintatuettujen toimintojen kustannusvastaavuutta ei huomioida. Nähdäkseni nämä konkreettiset toimet ovat sinänsä kannatettavia.

Lisäksi virasto korostaa selvityksessään, että kustannusvastaavuuden parantamista jatketaan. Pidän tätä välttämättömänä, jotta voidaan varmistua siitä, että kaikki Ruokaviraston toiminta vastaa maksuperustelain vaatimuksia.

Kantelijat arvostelevat Ruokavirastoa myös siitä, että liiketaloudellisille tililöintikoodeille kirjaan työtä harhaanjohtavasti. Tältä osin saamastani selvityksestä ei käy yksiselitteisesti ilmi, onko näin tapahtunut. Ruokavirasto ilmoittaa kuitenkin selvittävänsä asiaa. Virasto toteuttaa sisäisen tarkastuksen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta koskien, jossa yhtenä teemanä on työntekijän kirjaamisen vastaaminen käytettyyn työaikaan. Sisäisen tarkastuksen tehtävämäärittely on kesken, mutta tarkastus on aikataulutettu alkuvuoteen 2025. Pidän toimenpiteitä kannatettavina, jotta kantelijoiden esille nostama mahdollinen epäkohta saadaan selvitettyä.

Lisäksi kantelijat arvostelevat Ruokavirastoa muun muassa siitä, että ulkopuolisen rahoituksen kohdentamisessa tapahtuu virheitä. Tältä osin saamani selvitys ei yksiselitteisesti osoita, että näin olisi tapahtunut. Laillisuusvalvonnan keinoin ei ole mahdollista ottaa kantaa tähän asiaan. Kantelussa herätetään myös kysymyksiä muista viraston toimien epäkohdista, kuten muutoksenneuvotteluiden välttämättömyydestä, joita ei ole laillisuusvalvonnan keinoin mahdollista tutkia.

Kaiken kaikkiaan katson, että Ruokavirasto on ryhtynyt toimenpiteisiin ratkaisun [OKV/432/10/2023](#) johdosta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Pidän tärkeänä, että uusi maksuasetus, joka tulee voimaan vuoden 2025 jatkaa toimia Ruokaviraston maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuuden parantamiseksi. Lisäksi katson, että Ruokaviraston on myös itse jatkettava työtä kustannusvastaavuuden edistämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö on ryhtynyt toimiin kustannusvastaavuuden edistämiseksi, mutta osa toimista on tehty porrastetusti usean vuoden ajalle jakautuen. Menettelyn laillisuutta arvioitaessa on otettava huomioon maksuperustelain 6 §:n 3 momentin laaja sanamuoto ja viranomaisen harkintavalta. Nähdäkseni porrastettua, vuosi kerrallaan tapahtuvaa maksujen nostamista ei itsessään voida pitää säännösten vastaisena. Kiinnitän kuitenkin ministeriön huomiota siihen, että ministeriön harkintavalta ei ole rajaton. Maksuperustelain 6 §:n 3 momentti muodostaa poikkeuksen, jota on syytä tulkita suppeasti.

Vuonna 2025 voimaan tulevan maksuasetuksen valmistelussa ministeriön on harkittava tarkasti sitä, mitkä maksut voivat poiketa omakustannusarvosta maksuperustelain 6 §:n 3 momentin perusteella.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Esittelijäneuvos

Susanna Lindroos-Hovinheimo